

PRAVEDNICI

SEM BORN

Preveo
Dragan Popović
■ Laguna ■

Naslov originala

Sam Bourne

THE RIGHTEOUS MEN

Copyright © Jonathan Freedland 2006.

Translation Copyright © 2006. za srpsko izdanje, LAGUNA

Semu, rođenom u porodici ljubavi

Ovaj roman je u celosti delo fikcije. Imena, ličnosti i događaji prikazani u njemu plod su piščeve mašte. Svaka sličnost sa stvarnim ličnostima, živima ili mrtvima, događajima ili mestima, sasvim je slučajna.

PRVO POGLAVLJE

Petak, 21.10 h, Menhetn

Noć prvog ubistva bila je ispunjena muzikom. Katedrala svetog Patrika na Menhetnu podrhtavala je od zvukova Hendlovog *Mesije*, veličanstvenog remek-dela horske muzike koje uvek budi čak i najuspavaniju publiku. Njegovo narastanje glasova grunulo je ka krovu katedrale kao da želi da provali, da dosegne do samih nebesa.

Unutra, sasvim napred, sedeli su otac i sin; oči starijeg čoveka bile su zatvorene, kao i uvek, bio je dirnut svojim omiljenim muzičkim delom. Sinovljev pogled je prelazio izvođača – pevača obučenih u crno i dirigenta kome je lepršao pramen prosede kose – na čoveka pored sebe. Voleo je da ga posmatra, prateći njegove reakcije; dopadala mu se ova bliskost.

Večeras je svečanost. Pre mesec dana, Vil Monro Mlađi je dobio posao o kakvom je sanjao još od kada je stigao u Ameriku. Iako se tek bližio tridesetim, on je sada bio novinar u usponu u *Njujork tajmsu*. Monro Stariji je bio u drugoj sferi. On je bio pravnik, jedan od najuspešnijih u svojoj generaciji, i sada je radio kao sudija u drugostepenom žalbenom sudu Sjedinjenih Država. Voleo je da oda priznanje uspehu kada bi ga video, a

ovaj mladić kraj njega, čije je dečastvo propustio, došao je do prekretnice. Napipao je sinovljevu ruku i stisnuo je.

Upravo u tom trenutku, na manje od dvadesetak minuta vožnje metroom kroz grad, a ipak tako daleko, Hauard Makre je čuo korake iza sebe. Nije se uplašio. Ljudi sa strane su se klonili Braunsvila, siromašnog, narkomanskog kraja u Bruklinu, ali mu je Makre znao svaku ulicu i uličicu.

On je prosto bio deo tog ambijenta. Podvodač s nekih dvadeset godina iskustva, on je bio organski vezan za Braunsvil. A bio je i vešt igrač, uvek se trudio da ostane neutralan u ratu bandi koje su ulivale strah u tom kraju. Tabori su se sukobljavali i menjali, ali Hauard je ostajao na svom mestu, nepromenljiv. Niko nije ugrožavao teritoriju na kojoj su se njegove kurve već godinama bavile svojim zanatom.

Prema tome, nije ga naročito uzbuđivao zvuk koji je čuo iza sebe. Ipak, učinilo mu se neobičnim da koraci nisu stali. Osećao je da su blizu. Zašto bi iko njega pratio? Okrenuo je glavu da bi bacio pogled preko levog ramena i presekao se, istovremeno se saplevši o sopstvene noge. Bio je to pištolj kakav do sada nije video – i bio je uperen u njega.

U katedrali, hor se stopio u jedno biće, pluća pevača su se otvarala i zatvarala kao cevi jednih snažnih orgulja. Muzika je bila postojana:

*I slava Gospoda će se otkriti i svi će je videti,
jer je iz usta Gospoda dolazila.*

Hauard Makre je sada gledao ispred sebe instinktivno pokušavajući da potrči. Ali, osećao je čudan, probadajući bol u desnoj

butini. Noga kao da mu je popuštala, klecala pod njegovom težinom, odbijajući da sluša njegove naredbe. *Moram da potčrim!* Ipak, telo nije reagovalo. Činilo se da se kreće kao na usporenom snimku, kao da gaca kroz vodu.

Sada se ta pobuna tela prenela na ruke koje su prvo postale tromе, a zatim beživotne. Mozak mu je radio brzinom koja je bila u skladu sa situacijom, ali i on je izgleda bio zatečen, kao da se našao pod vodom nenadne poplave. Osetio se veoma umornim.

Obreo je ležeći na zemlji grčevito držeći desnu nogu, potpuno svestan da se ona, kao i ostatak udova, predaje obamrlosti. Podigao je pogled. Nije video ništa do čeličnog sjaja sečiva.

U katedrali, Vil je osetio kako mu puls ubrzava. *Mesija* se približavao vrhuncu, i publika je to osećala. Glas soprana se uzdizao:

*Ako je Bog s nama, ko može protiv nas biti?
Ko će se ičim božjem izboru usprotiviti?
Ako Bog opravdava, ko je taj ko će to kuditi?*

Makre je jedino mogao da posmatra kako se nož podiže nad njegovim grudima. Pokušao je da vidi ko drži nož, ali nije uspevao. Sjaj metala ga je zablesnuo; činilo se da je uhvatio svu mesečinu na svojoj tvrdoj, uglačanoj površini. Znao je da bi trebalo da bude užasnut – neki unutrašnji glas mu je govorio da jeste. Ali glas je zvučao neobično daleko, kao komentator koji prenosi neku fudbalsku utakmicu iz daleka. Hauard je video kako mu se nož približava, ali je još uvek imao utisak da se to dešava nekom drugom.

Sada je orkestar bio u punom zamahu, Hendlova muzika je jurnula kroz crkvu snagom koja bi i bogove probudila. Alt i

tenor su se stopili u jedno, tražeći odgovor: *O, smrti, žaoka tvoja gde je?*

Vil nije bio zaljubljenik u klasičnu muziku kao njegov otac, ali se naježio od veličanstvenosti i snage muzike. I dalje gledajući ispred sebe, pokušao je da dočara izraz na licu svoga oca; zamislio ga je ushićenog i nadao se da bi ispod te blažene spoljašnjosti moglo da proviri bar malo zadovoljstva što taj trenutak deli sa svojim sinom.

Sečivo se spustilo, prvo preko grudi. Makre ugleda crveni trag koji je ostavilo za sobom, kao da je taj nož bio samo nešto malo više od crvenog flomastera. Koža kao da je bubrela i podizala se; nije shvatao zašto nije osećao nikakav bol. Sada je nož krenuo nadole otvarajući mu stomak kao da je džak žita. Sadržina ispade napolje, topla gomila sluzave iznutrice. Hauard je sve to posmatrao do momenta kada je bodež konačno bio visoko u vazduhu. Tek tada je mogao da vidi lice svoga ubice. Njegovo grlo je uspelo da proizvede uzdah zaprepašćenja – i prepoznavanja. Sečivo je pronašlo njegovo srce i nastupio je mrak.

Misija je počela.

DRUGO POGLAVLJE

Petak, 21.46 h, Menhetn

Hor se poklonio, dirigent se klanjao, sav znojav. Ali, Vil je čuo samo jedan zvuk, zvuk aplaudiranja njegovog oca. Poslednjih nekoliko godina, kako ga je bolje upoznao, divio se količini decibela koju su te dve velike šake mogle da proizvedu, udarajući jedna u drugu plješćući, kao drvo o drvo. To je potaklo sećanje koje je Vil skoro izgubio. Setio se dana školskih govora u Engleskoj, jedini put kad je otac bio tamo. Vil je tada imao deset godina i dok je izlazio da primi nagradu za poeziju, bio je siguran da je iznad aplauza hiljade roditelja mogao da čuje jasno raspoznatljivo tapšanje svoga oca. Toga dana, bio je ponosan na moćne hrastove ruke toga stranca, jače od svih ruku na celom svetu, bio je siguran u to.

Ta buka nije utihnula ni kada je njegov otac, pošto jje tek prevaleo pedesetu, ušao u srednje doba. Bio je odličnog zdravlja kao i uvek, vitak, sa kratko ošišanom sedom kosom. Nije ni trčao niti vežbao – jedrenje iz Sag Harbora vikendom ga je održavalo u dobroj formi. Vil, još uvek aplaudirajući, okrenu se da ga vidi, ali se očev pogled ne pomeri. Kada je Vil video kako se nos njegovog tate malo zacrveneo, shvatio je, preneražen,

da su oči starijeg čoveka vlažne – muzika ga je dirnula, ali nije želeo da mu sin vidi suze.

Vil se nasmeja u sebi. Čovek s rukama jakim poput drveća razmekšao se na zvuk hora anđela. U tom trenutku osetio je vibriranje. Posegao je za svojim džepnim kompjuterom, blekberijem, i video poruku od gradske redakcije: „Zadatak za tebe. Braunsвил, Bruklin. Ubistvo.“

Vilu se stomak malo zgrčio u onom aerobičnom pokretu koji kombinuje uzbuđenje i nervozu. On je bio u ekipi „noćne policijske patrole“ u *Tajmsovoj* gradskoj redakciji, što je bio uobičajeno krvav posao za one u usponu poput njega. Možda je predodređen za budućeg dopisnika s Bliskog istoka ili za šefa biroa u Pekingu, ili da vodi koncept lista, ali prvo mora da nauči osnove novinarstva. Bila je to filozofija *Tajmsa*. „Biće vremena da se izveštava o vojnim pučevima. Prvo treba da naučiš da izveštavaš s izložbe cveća“, govorio bi Glen Harden, urednik gradske rubrike. „Treba da naučiš o ljudima, a to ćeš naučiti upravo ovde.“

Dok su hor obasipali ovacijama, Vil se okrete prema ocu sležući ramenima u znak izvinjenja i pokazujući na blekberi. *Posao*, prošapta uzimajući kaput. Ova mala zamena uloga pružila mu je potajno zadovoljstvo. Nakon godina provedenih u senci očeve blistave karijere, sada je bio red na Vila da se preda pozivu posla.

„Čuvaj se“, prošaputa stariji čovek.

Napolju, Vil zaustavi taksi. Taksista je slušao vesti na radiju NPR. Vil ga zamoli da malo pojača, mada nije očekivao ništa o Braunsвилu. Vil je to uvek radio – u taksiju, čak i u radnjama i kafićima. Bio je obuzet vestima, još otkako je bio tinejdžer.

Propustio je uvodnik i već su bili prešli na vesti iz sveta. Priča iz Britanije. Vil je uvek živnuo kada bi čuo neku reč iz zemlje koju je još uvek smatrao domovinom. On je možda rođen u Americi, ali je doba formiranja, od osme do dvadeset prve godine, proveo u Engleskoj. Sada pak, kada je čuo da je

Gavin Kertis, ministar finansija, u nevolji, Vil je obratio posebnu pažnju. U nameri da dokaže *Tajmsu* kako njegov talenat prevazilazi gradsku rubriku i stavi do znanja šefovima da je studirao ekonomiju na Oksfordu, Vil je izbacio priču za nedeljnu rubriku već drugog dana rada u listu. Čak je i naslov skicirao: *Traži se: Bankar svetskih razmera*. MMF je tražio novog šefa i za Kertisa se pričalo da je glavni kandidat.

„...prve optužbe su iznele britanske novine“, govorio je glas sa NPR radija, „tvrdeći da su pronašle 'nepravilnosti' u računima Trezora. Predstavnik za štampu gospodina Kertisa danas je odbacio sve insinacije u vezi s korupcijom.“ Vil je pisao belešku dok su mu sećanja navirala. Brzo ih je suzbio.

Bilo je sada hitnijih stvari pred njim. Zavukao je ruku u džep i pronašao telefon. Kratka poruka za Bet, koja je preuzela njegovu britansku sklonost ka SMS porukama. Palcem, koji je već postao neprirodno brz, stiskao je brojeve koji su se pretvarali u slova.

Moje prvo ubistvo! Doći ću kasno kući. Volim te.

Sada je već mogao da vidi gde je stigao. Crvena svetla su se bešumno kretala kroz septembarsku pomračinu. Svetla su se nalazila na krovovima dvaju kola njujorške policije koja umalo da se dodirnu formirajući oblik strele, kao da su htela da odvoje taj deo puta. Ispred njih je bila na brzinu postavljena barijera od žute policijske trake. Vil plati vožnju, izađe i pogleda oko sebe. Oronule stambene zgrade.

Prišao je prvoj liniji traka sve dok ga policajka ne zaustavi. Izgledala je kao da se dosađuje. „Ne prilazite, gospodine.“

Vil je opipavao spoljni gornji džep svog lanenog sakoa. „Novinari?“, upita on uz, kako se nadao, pobeđnički osmeh dok je pokazivao svoju sveže plastificiranu novinarsku propusnicu.

Gledajući u stranu, ona mu dade štedljiv znak desnom rukom. *Prođite*.

Vil prođe ispod trake i nađe se u grupi od možda pet-šest ljudi. Drugi novinari. *Zakasnio sam*, pomisli iznerviran. Jedan je bio njegovih godina, visok, s neverovatno ravnom kosom, koji kao da je imao nekakav neprirodni narandžasti prah po koži. Vil je bio siguran da ga zna, ali nije mogao da se seti odakle. Zatim je primetio spiralnu žicu u njegovom uhu. Pa, naravno, Karl Mekgivering sa radija NY1, njujorške stanice sa dvadesetčetvorčasovnim vestima; ostali su bili stariji, s otrcanim novinarskim propusnicama oko vrata koje su otkrivale njihovu pripadnost: *Post*, *Njuzdej* i čitav niz lokalnih novina.

„Malo kasniš, mladiću“, reče najkršniji u grupi, očito doajen kriminalne hronike. „Šta te je to zadržalo?“ Ribing, jedan od veterana, bio je od onih s kojima su novinari jednostavno morali da se nose, što je Vil naučio još na svom prvom zadatku u *Bergen rekordu* u Nju Džersiju.

„U svakom slučaju, ne bih se ja mnogo uzbuđivao“, rekao je „tatica“ iz *Njuzdeja*. „Samo još jedno obično ubistvo u ratu bandi. Izgleda da su u poslednje vreme u modi noževi.“

„Sečiva: novi pištolji. Možda je to modni detalj“, dodade *Post* na opšti smeh kluba novinarskih veterana, čiji je mesečni sastanak on upravo prekinuo. Posumnjao je da bi ovo moglo biti peckanje na njegov račun ukazujući da je on (a možda i sam *Tajms*) bio isuviše slabašan da bi ukazao dužnu pažnju jednom muškom poslu kao što je ubistvo.

„Jeste li videli leš?“, upita Vil, ubeđen da u esnafu postoji i reč koju on nije naročito koristio. Mrtvak, možda.

„Da, tamo pravo“, reče doajen pokazujući glavom ka policijskim kolima dok je ustima prinosio kafu u čaši od stiropora.

Vil se uputi ka prostoru između policijskih kola, nekoj vrsti veštačkog proplanka u ovoj gradskoj šumi. Bilo je tu nekoliko nimalo uzbuđenih policajaca koji su se muvali okolo, jedan s velikim blokom pričvršćenim za čvrstu podlogu, ali nije bilo policijskog fotografa. Mora da je Vil propustio taj deo.

I tu, na zemlji, pod čebetom, ležalo je telo. Prišao je bliže da bolje pogleda, ali se jedan policajac pomeri i prepreči mu put. „Odavde dalje, samo ovlašćena lica, gospodine. Sva pitanja uputite ZKOJ-u, eno tamo.“

„ZKOJ-u?“

„Zameniku komesara za odnose s javnošću.“ Kao da govori glupavom detetu koje je zaboravilo najosnovniju tablicu množenja.

Vil se ugrize za jezik. Pitao je, a trebalo je da izblefira.

ZKOJ je bila s druge strane leša, u razgovoru s momkom s televizije. Vil je morao da prođe okolo, dok nije bio na samo pola metra od tela Hauarda Makrea. Zurio je u čebe nadajući se da će moći da pogodi kako izgleda lice koje leži ispod. Možda će čebe otkriti obris, kao one gipsane maske koje koriste vajari. I dalje je gledao, ali sumorni bež pokrivač ne otkri ništa.

ZKOJ je bila usred svoje priče: „...mislimo da je ovo ili izmigriranje računa s ekipama za rušenje zgrada ili pak pokušaj hju-stonske mreže prostitucije da preuzme Makreovu teritoriju.“

Tek tada je, izgleda, primetila Vila; izraz lica joj se u trenutku promenio da bi pokazala da među njima ne postoji nikakvo poznanstvo. Roletna se spustila. Vil je shvatio poruku: uobičajene šale su bile samo za Karla Mekgiveringa.

„Mogu li samo da dobijem detalje?“

„Afroamerikanac, star oko 43 godine, približno 90 kg, po imenu Hauard Makre, pronađen je mrtav na uglu avenija Saratoga i Sv. Marko večeras u 20.27 h. Policiju je obavestio stanovnik iz susedstva koji je pozvao 911 pošto je našao telo dok je išao u dragstor.“ Pokretom glave pokaza radnju: *tamo*. „Uzrok smrti je verovatno presecanje arterija, unutrašnje krvarenje i prestanak rada srca nakon žestokih i višestrukih uboda nožem. Policija Njujorka ovo krivično delo svrstava u ubistvo i neće štedeti sredstva da počinioa privede pravdi.“

Bla, bla, bla. Sâm ton je Vilu govorio da je ovo pripremljena izjava koju su svi predstavnici za odnose s javnošću morali da

ponavljaju. Nesumnjivo, smislio ju je tim spoljnih saradnika koji je verovatno napisao i statut njujorške policije. *Neće se šteteti sredstva.*

„Imate li pitanja?“

„Da. Kakve to veze ima s prostitucijom?“

„Je l' sada govorimo o motivu?“

Vil klimnu glavom slažući se da šta god ZKOJ kaže, može da iskoristi, ukoliko joj to ne pripiše.

„Momak je bio podvodač. Dobro poznat kako nama, tako i svima koji žive ovde. Držao je javnu kuću u Ulici Fulton, blizu Trga Plezent. Nešto kao starovremenska javna kuća, devojke, sobe – sve pod jednim krovom.“

„Dobro. A šta ćemo s činjenicom da je pronađen nasred ulice? Nije li to malo neobično, bez pokušaja da se sakrije telo?“

„Ubistva između bandi su obično takva. Kao pucanje iz kola u prolazu. Sve ostaje na videlu, pred vašim očima. Nema pokušaja da se skloni telo jer u tome i jeste poenta. Poslati poruku. Da svi znaju, 'Mi smo to uradili i baš nas briga ko to zna. I tebi ćemo uraditi to isto.'“

Vil je zapisao što je brže mogao, zahvalio se ZKOJ-u i posegao za svojim mobilnim telefonom. Saopštio je noćnoj redakciji vesti šta je imao; rekli su mu da dođe, još uvek je bilo vremena da stigne za poslednje izdanje. Treba im samo nekoliko pasusa. Vil nije bio iznenađen. Čitao je *Tajms* dovoljno dugo da zna da ovo nije baš za naslovnu stranu.

Nije rekao ni u redakciji, ni ZKOJ-u, ni ostalim novinarima s lica mesta da je ovo u stvari njegovo prvo ubistvo o kojem izveštava. U *Bergen rekordu*, ubistva su bila mnogo ređa, pa nisu bila za novajlije kao što je on. Šteta, jer je jedan detalj privukao Vilovu pažnju, ali je prestao da misli na njega skoro istog trenutka. Ostala piskarala su bila prezasićena da bi to primetila, ali Vil je video. Problem je bio u tome što je mislio da je to normalna stvar.

Tada nije shvatao da to nije tako.

TREĆE POGLAVLJE

Subota, 12.30 h, Menhetn

U kancelariji, pritisnuo je na tastaturi taster za slanje mejla, odgurnuo stolicu i protekao se. Bilo je pola sata posle ponoći. Pogledao je okolo: većina stolova bila je prazna, samo je deo za noćnu pripremu štampe još bio u punom sastavu – isecali su, dopisivali i izrađivali finalni proizvod koji će se za samo nekoliko sati otvoriti za stolovima s doručkom na Menhetnu.

Obišao je kancelariju, još uvek s malom dozom postfestumskog uzbuđenja – taj nalet adrenalina i olakšanje pošto je priča završena. Lutao je okolo krišom bacajući pogled na stolove kolega okupane treperavom svetlošću utišanog CNN-a.

Kancelarija je bila otvorenog tipa, ali je sistem pregrada organizovao stolove u boksove, po četiri u svakoj jedinici. Kao novajlija, Vil je bio u udaljenom uglu. Njemu najbliži prozor gledao je na zid od cigala; na zadnji deo brodvejskog pozorišta na kojem je visio već izbleđeli plakat za jedan od najduže prikazivanih mjuzikla. Pored njega u boksu bio je Volton, bivši šef biroa u Delhiju koji se vratio u Njujork pod izvesnom sumnjom. Vil još nije otkrio tačnu prirodu Voltonovog prekršaja. Njegov sto su činile pedantne gomile papira oko jednog jedinog žutog